

Asia: VN/9952/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Huomiot muutosehdotuksista

Laki täsmentää viestinvälityspalvelun käyttövelvoitetta aikaisemmasta rajaten sen sähköiseen tiedoksiantomenettelyyn, mutta ei määrittele tarkemmin siihen eri prosesseissa kuuluvia asiakirjoja. Hallituksen esityksessä eduskunnalle mainitaan esimerkkeinä hallinto- ja menettelypäätökset, ilmoitukset, kutsut ja muut asian käsittelyyn liittyvät asiakirjat. Viranomaisilla ei ole velvoitetta käyttää palvelua muiden sähköisten viestien lähettämiseen, ja käyttövelvollisuudesta poikkeamisesta on käytännössä edelleen tulkinnanvaraa. Esimerkiksi tilastotuotantoon liittyvät kyselyt eivät kuuluisi käyttövelvoitteen piiriin.

Jo olemassa oleva ja nyt aikaisempaa tarkemmin määritelty automaattinen postituspalvelu mahdollistaa vastaavista itse tuotetuista tai ulkoistetuista palveluista luopumisen silloin, kun sähköiset tiedoksiannot eivät ole mahdollisia. Vaikka sähköisen asioinnin ensisijaisuus on tärkeää, on huolehdittava, että vaihtoehtoisia asiointi- ja viestintäkanavia on edelleen tarjolla niille, jotka eivät pysty käyttämään sähköisiä palveluita ja/tai Suomi.fi-viestejä.

Huomiot tiedoksiantoa koskevista ehdotuksista (18-19 b §:t)

Uutta ja tärkeää esityksessä on viranomaisen velvollisuus ilmoittaa viestinvälitys- ja asiointipalveluihin lähetetyistä tiedoksi annettavista asiakirjoista. Asiointipalvelussa olevaa tiedoksiantoa koskeva ilmoitus on lähetettävä viestinvälityspalveluun tai muuhun sähköiseen osoitteeseen, jos viestinvälityspalvelu ei ole käytettävissä.

Huomiot sähköisen asiakirjan saapumista määräajassa koskevasta ehdotuksesta (11 §)

Saapumismääräaikamäärittely koskee uuden sääntelyn myötä kaikkia saapuneita, ei vain viranomaisen pyytämiä asiakirjoja. Tämä vähentää jatkossa mahdollisia tulkintaepäselvyyksiä.

Muut huomiot

Määritelmässä on erotettu toisistaan selkeästi viranomaisen omat asiointipalvelut ja viestinvälityspalvelu, jota voidaan käyttää esimerkiksi asiointipalvelussa olevista tiedoista ilmoittamiseen.

Huomiot soveltamisalan muuttamista koskevasta ehdotuksesta esitutkinnan ja poliisitutkinnan osalta

-

Huomiot oikeudenkäymiskaaren (erit. OK 11:3) ja oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain prosessiosoite- ja tiedoksiantosäätelyä koskevista ehdotuksista

-

Muut huomiot koskien oikeudenkäymiskaarta ja oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia

-

Huomiot oikeudenkäyntimaksun porrastusta koskevasta ehdotuksesta hallinto- ja erityistuomioistuinten osalta

-

Esityksessä on arvioitu ehdotettavien muutosten perus- ja ihmisoikeusvaikutuksia, yritysvaikutuksia ja viranomaisvaikutuksia. Onko esityksessä otettu huomioon tältä osin keskeisimmät vaikutukset? Arvioitteko muutoksilla olevan sellaisia vaikutuksia, joita esitysluonnoksessa ei ole tunnistettu?

Hallituksen esityksessä eduskunnalle arvioidaan, että muutoksilla ei ole vaikutuksia viranomaisille jo aikaisemmin säädettyyn velvollisuuteen käyttää Suomi.fi-viestejä toiminnassaan. Toisaalta palvelua on käyttänyt tähän asti aktiivisesti vain noin puolet velvoitetuista organisaatioista. Tasmällisempi ja selkeämpi sääntely, Suomi.fi-viestien vastaanottajien määrän kasvaminen ja kansalaisten muuttuvat odotukset tulevat todennäköisesti nyt lisäämään viestinvälityspalvelun käyttöä eri viranomaisissa. Tämä kuitenkin edellyttää aikaa ja resursseja palvelujen muutoksiin ja kehittämiseen, esimerkiksi tietojärjestelmäintegraatioiden suunnitteluun ja toteuttamiseen, vaikka pidemmällä aikavälillä mahdollisesta postittamisesta tähän asti aiheutuneet kustannukset ja esimerkiksi yhteystietojen etsimiseen ja selvittämiseen kuluva työaika vähenisivät.

Jos tietyissä viranomaisen tehtävissä kertyvien, viestinvälityspalvelun käyttöä edellyttävien tiedoksiantoasiakirjojen volyymit ovat pieniä, palvelun erillisestä käyttöönotosta aiheutuvat kustannukset eivät välttämättä maksa itseään helposti takaisin. Tällöin on järkevää suunnitella ja toteuttaa sen käyttöönotto mahdollisen muun toiminnan ja tietojärjestelmien kehittämisen yhteydessä. Viranomaisen eri tietojärjestelmien mahdolliset integraatiot viestinvälityspalveluun olisi myös syytä pyrkiä toteuttamaan keskitetysti.

Tähän mennessä vain alle prosentti viestinvälityspalvelun tiedoista on lähetetty yrityksille eivätkä esitetyt muutokset edellytä niitä jatkossakaan käyttämään viestinvälityspalvelua viranomaisten tiedoksiantojen vastaanottamiseen. Tämä rajoittaa viestinvälityspalvelun käyttöön liittyviä säästöpotentiaaleja yritysten kanssa runsaasti tekemisissä olevissa viranomaisissa, vaikka teknisesti mahdollisuudet olisivat olemassa.

Muut huomiot

-

Hanhela Topi
Luonnonvarakeskus

Määttä Jari
Luonnonvarakeskus - IT ja digitalisaatio